

Ajalehes Valgus 1884–1885 avaldatud lühemad sõnumid Suhhumist. Üks autoritest (M.N.H.) tundub olevat seesama, kes kirjutas ajalehes Olevik 1887. aastal avaldatud pikema järjejutu „Matka Suhhumisse”. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Suhhumi. J. Kuusik: kiri Suhhumist sealsete eestlaste nimel. Tunnustus ja optimism Aleksandrikooli teemal. M.N.H: Väljarändajad Maardu mõisavallast. Suhhumi olud. Tundmatu autor: 30 eesti väljarändajate pere saabumine. Tundmatu autor: 45 väljarändaja saabumine Rakverest. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Valgus (nr. 42), 29. august 1884, lk. 2

Musta mere äärest. Suure rõõmuga loeme kogumaalseist ajalehtedest, et kord omete see päew kätte jõudis, millal Alek. kooli poolele jäenud segased asjad õiendatud on saanud. Et meie siin kaugel maal küll niisugustest päewadest ei wõi osa wõtta, siiski kui meie ajalehtedest loeme, siis oleksime nagu kodumaal olnud. Iseäranis rõõmustasid siinseid elanikkusid väga see uus komisjon ja temasse walitsetud liikmed, sest meie tunneme neid kui kõige auusamaid Eesti rahwa mehi. Au auusa walijatele! Nüüd wõib Eesti rahwas loota, et see kallis päew saab kätte tulema, millas meie kaua oodetud Alek. kool wõib elusse hakata. Taara antku ise komisjonile oma õnnistust seda raske tööd auusaste edasi toimetada!

Elagu Eesti pojad! Haljendagu Eestimaa ja hakaku õitsema Aleksandri kool!

Suchumi Eestlaste nimel

J. Kuusik

Walgus (nr. 47), 2. oktoober 1884, lk. 2

Meile kirjutakse **Kaukaasiast**: Suhum-Kalees on küll palju kroonu maid, aga nemad on enamiste põliste metsa laanedega kaetud. Niisuguseid häid kohtasi enam ei ole kui praegusel Eesti kolonil on. See koloni on ka juba täis. Hilja tuli jälle peale kolmekümne perekonna Eestimaalt ilma kohtade ette ärakuulamata Suhumi linna, aga peale hakata ei ole neil siin nüüd kohe midagit, asukohad peawad enne walmis kuulatud olema. Linnast kümme ja wiisteistkümwend wersta mägedes on ilusat maad ja sünniks neile asumise kohaks, aga üks suur wiga, mis kinni peab, on see, et teed ei ole, kust senna ja sealt wälja saab käia. Waewalt ratsa hobusega wõib senna saada ja kui õppind hobune ei ole, wõib teekäija ka oru põhja kukkuda. Eestlased, kes lageda maa pealt seie tulewad, kardawad niisugusid kohte väga. Üleüldse lagedaid maa kohtasid on Mustamere pool Kaukaasias wäha.

Walgus (nr. 52), 6. november 1884, lk. 2

Suhum-Kaleest, Eesti koloniist. Nagu mulle räägiti, olnud siin tänawu suil palju külmas tõbes haigeid. Mõned ei ole praegugi weel mitte terweks saanud. Külmatõbe haiguse juures olla suuremalt osalt iga haige ise süüdi, sest mitmed tulnud seie, hakkanud palawa ilmadega raskeste kodumaa wiisi tööd tegema ja jäenud ka seepärast haigeiks.

M. N. H.

Walgus (nr. 58), 29. detsember 1884, lk. 1

Suhum-Kaleest. Nagu teada, rändas Maardu ja sealt ümberkaudu, waldadest palju inimesi Suhumi. Need tulewad suuremalt jault kõik sealt ära, ligemale Wenemaale ehk Eestimaale tagasi. Mõned on ju tagasi jõudnud, nendega ühes ka mina, nende ridade kirjutaja. Waesed inimesed on oma waranduse kautanud, mitu tuleksiwad ära, aga ei ole jõuudu. Külmatõppe jäewad kõik haigeiks. Kes mitte wahet pidamata „kiininat” ei joo, sureb. Muud põlluwilja ei kaswa, kui kukurusi (maisi), arbusisid ja kürwitsaid. Tee senna paika, mis meile anti, on nii mägiline, et ratsahobusega kraami peab wedama. Rohtu ei kaswa, waid ainult sõnajalga. Kalu meres ja jõgedes on wäga wähe. Iga perekonnale anti kolm tessätini põllumaad. Mõne koht oli nii järsk mäekülg, et suure waewaga seal püsti wõis seista.

Tasasemad ja rohumaad on sealsete würstide jagu. Üks neist tahtis omale talupoegi selle tingimisega, et tema selle maa peale wiljapuid laseb istutada, kelle wahel talupojad kukurusi wõiwad pidada. Põllusaagist oleks pool osa temale saanud ja kui puud nii suureks oleks kaswanud, et nad maa ärarawarjavad, siis oleks pidanud talupojad oma kohtadest ilma jäema.

M. N. H.

Walgus (nr. 24), 22. juuni 1885, lk. 2

Suhumist kirjutatakse meile jälle ja kaebatakse nende õnnetumate Eesti suguwendade häda, kellest hiljuti Rakwerest 45 peret senna ilma kohtade ettekuulamata rännanud. Nüid olla õnnetumad mere ääres lausa taewa all. Suurem jagu olnud neist kõik waesed inimesed, kes ei maad osta ega asuda ei wõiwat. Maad olla küll weel mõnes kohas, aga selle mägestikkudes, kus tasasemaa inimesed alguses elada ei mõistagi. Lõpeks palub kirjasaatja, rändajatele nõuu anda, et, kui kodumaalt wälja lähewad, siis otsigu ligidal Wenemaal kohta ja kuulaku igamees enne koht walmis, kui üleüldse wälja rändamise peale mõtleb. Lõune Wenemaal olla mitmed pered üheskoos mõisad ja maakohad asumiseks ostnud ja nende elu minna wäga hästi. Niisama olla Krimmisse tänawu palju Eestlasi ühes koos asunud ja kõigest hädast ja wilet-

susest ilma jäenud, mis Suhumisse rändajad ilma maakohtade ette kuulamata kannatama peavad. Meie loodame, et iga suguwend omaks kohuseks arwab, waesematele ja rumalamatele wälja rändajatele jõuudu mööda seletada, et tühjad asukohad ilma kindla otsimiseta ega rentimiseta kuskil kedagi ei oota. Enne olgu uus kaew walmis, kui wana kinni aetakse. Pandagu seda suure hoolega ja koguni hirmuga enne wälja rändamist tähele.